

Motion till riksdagen 2011/12:Fi246

av **Lars-Axel Nordell (KD)**

Utmaningsrätt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa utmaningsrätt i kommunerna, regionerna och landstingen.

Motivering

Vi har i Sverige ökat valfriheten de senaste åren inom välfärdssystemen. Patienten får välja vårdcentral, och de som uppfyller kraven har rätt att starta vårdcentraler med offentlig ersättning. Sedan en tid tillbaka finns också LOV, lagen om valfrihetssystem, som ger kommuner och landsting möjlighet att kunna erbjuda valfrihet som ett alternativ till offentlig upphandling eller att fortsätta att bedriva verksamheten i egen regi.

En annan spännande företeelse som kommer att förändra den kommunala verksamheten är den s.k. utmaningsrätten. Den öppnar för företag och i vissa fall även för anställda att utmana kommunen och ta initiativ till upphandling av en verksamhet i syfte att bedriva verksamheten med högre kvalitet eller mer kostnadseffektivt. En inkommen utmaning innebär att kommunen eller landstinget utreder och prövar möjligheterna att införa en alternativ driftsform för den utmanade verksamheten. Utmaningsrätten omfattar all kommunal verksamhet utom myndighetsutövning, strategiska ledningsfunktioner och kommunala bolag. Verksamheter som enligt lag och förordning måste utföras av kommunen kan inte heller utmanas.

Ett införande av utmaningsrätt innebär att man säger ja till idéer och till kreativitet, att man får tillgång till referensvärden för hur den egna verksamheten bedrivs och hur den skulle kunna förbättras. En utmaning innebär att ansvariga politiker i kommunen eller landstinget utreder möjligheterna att införa en alternativ driftsform för den utmanade verksamheten. Genom att man öppnar för utmaningar säkerställs i högre grad att verksamheten bedrivs

Fel! Okänt namn på

på bästa möjliga sätt. Man kan säga att utmaningsrätten för kommunen i praktiken är en kostnadsfri genomlysning av den kommunala organisationen.

I den statliga förvaltningskommitténs utredning ”Styra och ställa – Förslag på en effektivare statsförvaltning” (2008) drog man slutsatsen att en statlig utmaningsrätt borde införas. Med respekt för det kommunala självstyret är utmaningsrätten idag ej tvingande och fram till juni 2010 hade ett landsting och 39 av Sveriges kommuner, däribland Örebro kommun, infört utmaningsrätt. De 39 kommunerna som beslutat om utmaningsrätt har kommit olika långt i sitt arbete att genomföra sina ambitioner. Uppsala kommun har kommit längst med utarbetade egna regler och även lättillgängliga anvisningar i sju steg på sin hemsida.

Att en kommun beslutat om utmaningsrätt räcker inte för att processen ska komma igång. Fortfarande saknas rekommendationer och riktlinjer eller nationellt övergripande regelverk för hur utmaningsrätten skall utformas. Det finns inte heller någon enhetlig strategi för kommunsektorn för hur utmaningsrätten skall marknadsföras för att på bästa sätt leda till positiva resultat. Det är inte ovanligt att varken den egna personalen eller företagen på orten över huvud taget känner till att möjligheten existerar.

Visserligen kommer ytterligare någon kommun och något landsting under 2012 att införa utmaningsrätt med ökade möjligheter till att fler aktörer kan driva offentligt finansierad verksamhet men reformen borde genomföras i hela landet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stockholm den 4 oktober 2011

Lars-Axel Nordell (KD)